

Številka zadeve: U-I-17/94

Datum odločbe: 13.10.1994

Področje: pravice odpuščenih delavcev v postopku prisilne poravnave

Izrek: (1) določba 51. člena Zakona o prisilni poravnavi, stečaju in likvidaciji (ZPPSL) je v neskladju z ustavo, ker zakon določa, da bi moral DZ pravice delavcev, ki jim bo s finančno reorganizacijo prenehalo delovno razmerje, urediti s posebnim zakonom, (2) Državni zbor mora posebni zakon sprejeti v roku 6 mesecev.

Dodatno: odgovor DZ, mnenje vlade.

Odločitev: 7:1, brez LM.

SAMO ZA: Jerovšek, Krivic, Snoj, Šinkovec, Šturm, Testen, Zupančič

SAMO PROTI: Ude

POVZETEK ZADEVE:

Pobudnik (sindikat) zatrjuje, da je ZPPSL pravice odpuščenih delavcev v postopkih finančne reorganizacije uredil v nasprotju z Zakonom o temeljnih pravicah iz delovnega razmerja (ZTPDR) in Zakonom o delovnih razmerjih (ZDR), saj je določil krajše odpovedne roke in odvzel pravico do odpravnine.

DZ v odgovoru navaja, da gre za "tržno naravnan zakon" in da izpodbijana določba sledi namenu zakona, ki je odpraviti insolventnost dolžnika in v čim hitrejšem času poplačati upnike. Je pa zakonodajalec v 8. členu tega zakona prav zato predvidel, da se pravice teh delavcev uredijo s posebnim zakonom. Mnenje vlade je bilo podobno. Oba kot pravno podlago navajata ZTPDR, ki je omogočil prenehanje delovnih razmerij v podjetjih, ki se znajdejo v težavah, in določil, naj se pravice teh delavcev uredijo s posebnim zakonom.

Ustavno sodišče najprej pojasni, da ZTPDR ne velja več in ne more biti veljavna pravna podlaga za ZPPSL. Nato ugotovi, da je ZPPSL uvedel nov institut finančne reorganizacije in da je za potrebe tega postopka kot posebni zakon smel urediti pravice presežnih delavcev drugače kot ZDR, s čimer zavrne glavni očitke predlagatelja. Vendar pa je ZPPSL tudi določil, da bodo pravice presežnih delavcev urejene s posebnim zakonom – predvideno je bilo, da bi se ustanovil poseben sklad, iz katerega bi se izplačevale pravice presežnih delavcev in tako ne bi bremenile finančnih sredstev podjetja v prestrukturiranju – vendar tak zakon tudi po 11 mesecih od sprejema ZPPSL še ni bil sprejet, s čimer je kršeno načelo zaupanja v pravo. Zato je US zakonodajalcu postavilo rok za sprejem posebnega zakona in sicer tako, da bodo pravice presežnih delavcev, ki jih bo zakon določil, pripadale tudi tistim, ki se že in še bodo izgubili delovno razmerje po določbah ZPPSL pred uveljavitvijo posebnega zakona.

EKONOMSKA DIM.	1	2	3	4	5
Pozicija sodbe in protisodbe	PS				S
PROTI: Ude	1	1			
ZA: vsi ostali				1	1

Ustavno sodišče je v obrazložitvi in z izrekom odločbe jasno dalo prednost reševanju podjetij skozi postopke finančne organizacije pred pravicami presežnih delavcev, kar je **pozicija 5**. Za US ni sporno, da je ZPPSL za te delavce določil manjše pravice kot bi jim pripadale po ZDR, saj je to je skladno z interesom nacionalne ekonomije, da se podjetje obdrži, dodatni stroški odpravnin in odpovednih rokov pa bi otežili finančno reorganizacijo. Z izrekom odločbe US dopusti, da postopki finančne reorganizacije nemoteno tečejo naprej na enak način, čeprav posebni zakon o pravicah presežnih delavcev še ni bil sprejet, kot glavni razlog za potrebo po posebnem zakonu pa navaja zaupanje v pravo in ne socialnih pravic delavcev.

Nasprotna sodba bi bila možna na dva načina: (a) lahko bi sledila predlagatelju in ugotovila, da bi moral ZPPSL za presežne delavce predvideti enake pravice kot ZDR in razveljavila izpodbijane določbe, ali pa bi, nasprotno, (b) sploh ne ugotovila neskladnosti ZPPSL z ustavo in smatrala, da so že z izpodbijano določbo pravice delavcev dovolj jasno urejene. Pri ocenjevanju pozicij izhajamo iz možnosti (a), ker bi ta pomenila dejansko vsebinsko nasprotje sprejete odločbe. Takšna nasprotna odločba bi dala prednost enakim pravicam odpuščenih delavcev v vseh primerih ne glede na to, v kakšnem položaju je podjetje in ali bi finančno breme teh pravic lahko ogrozilo njegov obstoj. To bi bila **pozicija 1**.

DRUŽBENA DIM.	1	2	3	4	5
Pozicija sodbe in protisodbe	nerazporejeno				

US s svojo odločbo dopusti, da imajo ljudje, ki se znajdejo v primerljivih položajih (so odpuščeni brez svoje krivde) lahko različne pravice (odpovedni roki, odpravnine) zaradi okoliščin, na katere sami nimajo vpliva (uspešnost poslovanja oziroma zadolženost podjetja, v katerem so zaposleni). Vendar, ker o tem vidiku razlikovanja med pravicami odpuščenih delavcev US v obrazložitvi ne razpravlja in ga niti ne omeni, ne moremo dovolj trdno sklepati o (morebitnem) stališču US do tega vprašanja, da bi lahko ocenili družbeno dimenzijo odločbe.

AVTORITARNA DIM.	1	2	3	4	5
Pozicija sodbe in protisodbe	S				PS
PROTI: Ude				1	1
ZA: vsi ostali	1	1	1		

Obrazložitev pozicij

Nepravočasni sprejem zakona, h katerega sprejemu je DZ zavezal nek drug zakon, pomeni kršitev zaupanja v pravo in ustavne določbe o pravni državi. Ker se US ni odločilo za razveljavitev ali zadržanje izvajanja odločb osnovnega zakona, ki bi jih bilo potrebno podrobneje urediti s še neobstoječim posebnim zakonom (ob čemer bi lahko določilo, da vmesnem času velja ureditev po ZDR tudi za te delavce), je to **pozicija 2** (in ne 1).

Nasprotna odločba zamude pri sprejemu z zakonom predvidenega posebnega zakona ne bi štela za z ustavo neskladno, kar bi bila **pozicija 5**.

MEDNARODNA PRAVNA VPETOST (OCENA OD 1 DO 4 ali neocenjeno-NC)		
Sodniki ZA	2	<i>Sodba se obrobno sklicuje na konvencijo Mednarodne organizacije dela (ILO).</i>
Sodnik PROTI	NC	<i>Ne moremo oceniti, ali je sodnik glasoval proti tudi na podlagi mednarodno pravnih argumentov.</i>

NAKLONJENOST VLADI IN DZ (OCENA OD 1 DO 4 ali neocenjeno - NC)

Sodniki ZA	1	<i>Sodba zavrne argumentacijo DZ, da ima ustavno neskladna določba zakona ustrezno pravno podlago v obstoječi delovnopravni zakonodaji.</i>
Sodnik PROTI	NC	<i>Ne moremo sklepati, ali je sodnik glasoval proti večinski odločbi, ker se je strinjal z argumentacijo vlade in DZ, ali iz kakšnih drugih razlogov.</i>